

LITURGISCHE ORIËNTATIE (11)

DE ZEGEN

Sinds de 12^e eeuw was het in de westerse katholieke kerken gebruikelijk om de diensten te besluiten met de woorden: 'Zegene u de almachtige God, de Vader, de Zoon en de Heilige Geest.'

Het was Luther en na hem de andere reformatoren die de kerkdiensten lieten besluiten met de zegen van Aäron uit Numeri 6: 'de HERE zegene u en Hij behoede u, de HERE doe Zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig; de HERE verheffe Zijn aangezicht over u en geve u vrede.' Naast deze zegenwoorden kwam ook in zwang als slotzegen: 'De genade van onze HEER Jezus Christus en de liefde van God en de gemeenschap van de Heilige Geest zij met u allen.' (2 Kor. 13 : 13). Soms wordt de kracht van de zegen extra benadrukt door het 'zij met u' te vervangen door 'is met u.'

Want inderdaad: de zegen is een uiting van Gods kracht. De apostelen beginnen hun brieven gewoonlijk met een vredegroet en beëindigen ze met een zegen. Hun zegeningen gaan uit van de realiteit van de vervulling van Gods heil door Christus en zij zegenen in Zijn Naam. De zegen wordt vergezeld van een gebaar. De lichamelijke uitingsvorm is een gebaar van handoplegging op het hoofd van de gezegende. In de kerk gebeurt dit onder andere bij een huwelijk of bij bevestiging van lidmaten en ambtsdragers. Ook kan de zegen zo gelegd worden op een zieke of stervende.

In de liturgie van de kerkdienst eindigt de dienst met de zegen voor de gemeente. De zegen op de gemeente leggen is een diep zinvol ritueel: de gemeente krijgt collectief de handen opgelegd. De voorganger 'strekt de armen op schouderhoogte horizontaal uit met de handpalmen naar beneden en spreekt de zwaar geladen woorden uit van een God die zegenend Zijn aangezicht over ons wil laten schijnen in vrede, genade en bescherming.' (H. Jonker).

Met name in de protestantse traditie, waarin lichaamstaal een bescheiden rol speelt, is dit ritueel van grote betekenis. We gaan naar huis met de zegen van de Eeuwige. Het is een belofte, een toezegging: De HEER zal met je zijn, Hij gaat met je mee.

Na de zegen klinkt het amen. Zinvol is een gesproken of gezongen amen van de gemeente.